

η προστακτική και η αύξηση

■ Η προστακτική είναι η έγκλιση που φανερώνει προσταγή, παράκληση και ευχή.

- **Έλα** εδώ αμέσως . (προσταγή)
- **Φέρε** μου λίγο νερό, σε παρακαλώ. (παράκληση)
- **Έχε** την ευχή μου! (ευχή)

Τρεις χρόνοι έχουν προστακτική. Ο Ενεστώτας (γράφε), ο Αόριστος (γράψε) και πολύ σπάνια ο Παρακείμενος (έχε γραμμένο).

Προσέχουμε:

→ Στην παθητική φωνή του Αορίστου η κατάληξη της προστακτικής του πληθυντικού γράφεται πάντα με -ει.

Π.χ.: δεθείτε, κρυφτείτε, πλεχτείτε, δροσιστείτε, αγαπηθείτε.

→ Στα ρήματα της Β' συζυγίας (σε όσα δηλαδή τονίζονται στη λήγουσα, π.χ. αγαπώ, κυβερνώ και νικώ) η προστακτική του Αορίστου γράφεται με -η.

Π.χ. αγάπησε - αγαπήστε, κυβέρνησε - κυβερνήστε, νίκησε - νικήστε.

Η αύξηση στα ρήματα

θυμόμαστε:

Τα ρήματα που αρχίζουν από σύμφωνο, στον Αόριστο και τον Παρατατικό παίρνουν πριν από το θέμα ένα -ε, το οποίο ονομάζεται αύξηση (π.χ. παίζω - έπαιξα). Κάποια ρήματα αντί για -ε παίρνουν -η (π.χ. θέλω - ήθελα).

Η αύξηση διατηρείται μόνο όταν τονίζεται.

Π.χ. έπαιξα, έπαιξες, έπαιξε, παίξαμε, παίξατε, έπαιξαν.

Σε σύνθετα ρήματα με πρώτο συνθετικό πρόθεση η αύξηση μπαίνει ανάμεσα στην πρόθεση και το ρήμα (π.χ. δια + σώζω = διασώζω, ενώ στον Αόριστο διέσωσα,

μετά + φέρω = μεταφέρω και στον Αόριστο μετέφερα).

Η αύξηση παραμένει μόνο στην Οριστική!

Έτσι, έχουμε:

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ		ΑΟΡΙΣΤΟΣ	
Οριστική	Προστακτική	Οριστική	Προστακτική
καταστρέφεις	κατάστρεφε	κατέστρεψες	κατάστρεψε
καταγγέλλεις	κατάγγελλε	κατήγγειλες	κατάγγειλε

Ας εφαρμόσουμε όσα μάθαμε...

1. Σχημάτισε και στις δύο φωνές την προστακτική του Αορίστου των παρακάτω ρημάτων:

	ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
ψήνω
χαιρετώ

2. Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις με τα ρήματα που είναι σε παρένθεση, γράφοντάς τα στο σωστό πρόσωπο της προστακτικής του Αορίστου.

(απλώνω, μπαίνω, πλένω, σηκώνω, ρωτώ, ειδοποιώ, αναρριχώμαι, συγκεντρώνω, κυλιέμαι, χαίρομαι, ετοιμάζομαι, καλύπτομαι, μετράω, ντύνομαι, βοηθώ, προσπαθώ)

Ο Αντώνης μπήκε στη σκηνή και είπε: «Παιδιά,! στο μπάνιο. Μετά Αφού πάρετε πρωινό, ο ένας τον άλλο να βάλετε τα σακίδια σας στην πλάτη όσο καλύτερα μπορείτε. Μετά σε γραμμές και Όταν θα φτάσουμε στο βουνό, στην πλαγιά, αφού χωριστείτε σε ομάδες. στους βράχους, με κλαδιά και..... στο χώμα. μόνο να μη χτυπήσετε τον αρχηγό σας, εάν δείτε κάτι περίεργο. Όταν ακούσετε τη σφυρίχτρα,..... στην κορυφή. με ό,τι θέλετε και κυρίως..... την πρώτη ημέρα στην κατασκήνωση!».

3. Σχημάτισε τα δύο πρόσωπα της προστακτικής του Αορίστου των παρακάτω ρημάτων.

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ ΑΟΡΙΣΤΟΥ

	Β' ενικό πρόσωπο	Β' πληθυντικό πρόσωπο
παραλύω		
διαδίδω		
συμπράττω		
καταγγέλλω		
διαπλάθω		
απορρίπτω		
υποθέτω		
αποκρούω		
μετατρέπω		
καταθέτω		
καταγράφω		
διαψεύδω		

Πρόσεξε την αύξηση!

